

**גבולות היחידה: במדבר פרק יא פסוקים יח – כג****נושא היחידה:** תגובת ה' לתלונת בני"י "מי יאכילנו בשר"**כותבת:** רחל חן**הסבר כללי:**

בתחילת פרק זה (ד-י) למדנו על תלונת בני"י בתאוותם לבשר. ביחידה זו נלמד על תגובת ה' לתלונתם. חשוב לחזור בקצרה על התלונה כי בין התלונה לתגובת ה' מפסיק עניין נוסף שהוא פניית ה' למשה בעקבות תלונת העם ותגובת ה' למשה.

**פתיחה:**

לפתיחת השיעור נציע שתי אפשרויות:



1- לשאול מי אוהב קרמבו? להזמין ילד אחד ולתת לו עוד ועוד עד שיגיד שנמאס לו....

2- הצגה "על האש" שמובאת בהמשך היחידה **בהצעות להמחשה.**

**נחזור** עם התלמידים בקצרה על התלונה. אפשר לתת להם כמה דקות לקרוא את הפסוקים (ד-י) ואז לערוך חידון קצרצר בין הקבוצות בכיתה.

שאלות לחזרה: מי התאוו ראשונים ומי הצטרפו אליהם? מה הם מבקשים? האם זה באמת חסר להם? (רש"י) את מה הם זוכרים? על מה הם מתלוננים? כיצד מגיב משה לבכי של העם?

**עיון בפסוקים:**

נקרא את פסוקים יח-כ.

" יח וְאֶל-הָעָם תֹּאמַר הַתְּקַדְּשׁוּ לַמָּחָר, וְאֹכְלֵתֶם בָּשָׂר--כִּי בְכִיֵּתֶם בְּאֲזְנֵי ה' לֵאמֹר מִי יֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר, כִּי-טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם; וְנָתַן ה' לָכֶם בָּשָׂר, וְאֹכְלֵתֶם. יט לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן, וְלֹא יוֹמִים; וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים, וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים, וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם. כ עַד חֲדָשׁ יָמִים, עַד אֲשֶׁר-יֵצֵא מֵאֶפְכָם, וְהָיָה לָכֶם, לְזָרָא: עַן, כִּי-מֵאֲסַתֶּם אֶת ה' אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם, וַתִּבְכּוּ לִפְנֵי לֵאמֹר, לָמָּה זֶה יַצְאָנוּ מִמִּצְרָיִם."

ה' אומר למשה שהעם צריכים להתכונן לאכילת הבשר מחר. במענה לתלונתם הם אכן יקבלו בשר. כ"כ הרבה בשר הם יקבלו ויאכלו לא יום אחד, לא יומיים, לא חמישה ימים, לא עשרה ימים, לא עשרים יום אלא עד חודש ימים הם יאכלו עד שיצא הבשר מאפם ויהיה להם לזרא = ימאס עליהם. וכל זאת מדוע? מפני שבכו והתחרטו על שיצאו ממצרים.

מדוע מצוינים בפסוק זמנים שונים? על דרך הפשט אפשר להסביר שכנגד מחשבתם שהקב"ה לא מסוגל לספק להם בשר "מי יאכילנו בשר?!" הם מתבשרים שהאפשרות קיימת ולאורך זמן, לאורך תקופה גדלה והולכת. התשובה של המדרש (מכילתא) היא שהעונש מתאים לרמת החוטאים. היותר רשעים, אוכלים ומצטערים שלושים יום ואז מתים (זהו עונש חמור יותר)

והאחרים אוכלים ומתים מיד ( העונש קל יותר).

נקרא את פסוקים כא- כב

"כא ויאמר משה, שש-מאות אלף כגלי, העם אשר אניכי בקרבו; ואתה אמרת, בשר אתו להם, ואכלו, חֲדָשׁ יָמִים. כב הצאן וּבָקָר יִשְׁחַט לָהֶם, וּמִצָּא לָהֶם; אִם אֶת-כָּל-דְּגֵי הַיָּם נֶאֱסַף לָהֶם, וּמִצָּא לָהֶם." בפסוקים אלו משתמע כאילו משה מפקפק ביכולתו של הקב"ה לתת להם בשר שיספיק להם לחודש. נסביר בעקבות פרושו של הרמב"ן שמשה לא מפקפק בעצם יכולת הקב"ה אלא תמה איך זה יקרה בפועל. הרי הקב"ה לא תאר לו איך יספק לעם כ"כ הרבה בשר. לעומת הניסים הקודמים שבהם הקב"ה הודיע למשה גם את הנס וגם את האופן שבו יעשה. משה תמה, אם זה לא יקרה בדרך נס אלא בדרך הטבע, אז איך זה יקרה? איך ימצא כ"כ הרבה בשר לכל העם?

נקרא את פסוק כג.

"כג ויאמר ה' אל-משה, הַגֵּד ה' תִּקְצֹר; עֲתָה תִּרְאֶה הַיִּקְרָךְ דְּבָרִי, אִם-לֹא." בקריאת פסוק זה יש לשים לב כמובן להטעמה וקריאה בדרך שאלה: "היד ה' תקצר" ? האם יש דבר בלתי אפשרי אצל ה' ? ה' עונה למשה שגם אם הוא לא גילה לו כיצד יבצע את החלטתו יש לו דרכים לבצע אותה וכעת משה יראה איך זה יקרה.

**הצעות להמחשה:**

1. הצגה "על האש": המורה יזמין כמה תלמידים להצגה. הוא יארח אותם לסעודת "על האש". הם ישבו בנוח והוא יגיש להם בשר כזה ובשר אחר. מידי פעם הוא ישאל: טעים לך? אתה אוהב את זה? התלמידים ישתפו פעולה ויאכלו עוד ועוד (הכל בפנטומימה כמובן). ההצגה תימשך כך שהמורה יזמין אותם גם לארוחת בוקר וגם לצהריים וגם לערב והתלמידים יציגו במילים ובתנועות שנמאס להם, הם לא יכולים יותר...  
2. משחק "יד קצרה": המורה יזמין כמה תלמידים ויקשור לכל אחד את אחת משתי ידיו כך שתהיה להם "יד קצרה". המורה יתן משימות: הרם את הספל שעל השולחן ביד ימין ועכשיו ביד שמאל. המשחק בא להמחיש ש"יד קצרה" זוהי מוגבלות, חוסר יכולת. עכשיו אפשר להסביר את פרוש הביטוי "היד ה' תקצר?" וכי יש משהו שלא ביכולת ה' ? וכי הוא מוגבל?

**מסרים והפנמה:**

1. "הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם"- מהי תאוה? מדוע היא שלילית? יש מקרים שהיא חיובית?  
מה פרוש "מוציאים את האדם מן העולם"? בפרק שלנו המתאווים לבשר מתו בפועל. במקרים אחרים יכול אדם להתאוות למשהו כל חייו, להמשיך לחיות אבל אם הוא כל הזמן יתאוה הוא יהיה לא רגוע, לא שמח, חי שהוא מת.  
2. "היד ה' תקצר"- גם אם הקב"ה לא חושף את תוכניתו אין דבר שהוא לא יכול לעשות.



לעיתים זה יהיה בשינוי סדרי הטבע כמו בירידת המן "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים" ולעיתים זה יהיה בדרך הטבע כמו שנראה בהמשך כיצד הגיע הבשר.

### מבט שלם:



בפרק זה משתרגים להם שני נושאים: המתאווים ותגובת ה', המשבר של משה ותגובת ה'. וכך סדר הדברים:

תלונת המתאווים – "מי יאכילנו בשר" (ד-י)

פניית משה לה' בעקבות תלונת המתאווים – "לא אוכל אנוכי לבדי לשאת את כל העם הזה" (יא-טו)

תגובת ה' למשה – למנות שבעים הזקנים "ונשאו אתך במשא העם" (טז-יז)

תגובת ה' למתאווים – "ונתן ה' לכם בשר ואכלתם...עד אשר יצא מאפכם" (יח – כב)

ולאחר מכן ביצוע הדברים (שנלמד ביחידה הבאה)

מינוי שבעים הזקנים (כד-ל)

מות המתאווים תוך אכילת הבשר (לא-לה)

**סיכום:** בני" שאלו שלא כהוגן. התאוו, ביקשו בשר מעבר לצורך האמיתי שלהם ולכן יענשו חמורות בכך שיקבלו כמות גדולה של בשר עד שיגרום למותם.



### הרחבה והפניות למקורות נוספים:



1) בשירת הים יש שלושה דימויים למצרים הטובעים בים. מהם? ובמה עניין זה מקביל להענשת המתאווים? ( הרשעים ביותר צפו כקש וסבלו מאוד עד למותם, בינוניים-כאבן ופחות רשעים – כעופרת. זה מקביל למי שסבל במשך חודש מאכילת הבשר ואז מת ולמי שסבל פחות)

2) על המסר " הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם" כדאי להרחיב בשיחה. אם יש זמן בשיעור תורה ואם לא בשיעור חינוך. אפשר להביא בפני התלמידים סיפור על הרב יוסף קפח זצ"ל כנקודת מוצא לעיסוק בנושא זה. הסיפור מדגים אדם שמסתפק במה שיש לו באמת וחי את ההפך מרדיפה אחר תאוה. והרי הסיפור כפי שסיפר נכד הרב, עופר קאפח: **כְּאִשֶׁר הִגִּיעַ הָרֵב קְאֶפֶחַ לְגִיל שִׁבְעִים, רָצוּ בְנֵי הַמְשֻׁפָּחָה לְצַיֵּן אֶת יוֹם הַהִלָּדוֹת בְּקִנְיַת מִתְנָה. חִפְּשׁוּ אִיזוֹ מִתְנָה אֶפְשָׁר לְקִנּוֹת לְרֵב הַגָּדוֹל, אִיזוֹ מִתְנָה יְכוּלָה לְשַׁמֵּחַ פּוֹסֵק, דִּין. חִשְׁבוּ וְלֹא מָצְאוּ רַעֲיוֹן. לְבַסּוֹף הִחְלִיט הַנֶּכֶד לְשַׁאֵל אֶת הָרֵב עֲצָמוֹ אִיזוֹ מִתְנָה הִיא שְׂמִיחַ לְקַבֵּל. עֲנָה הָרֵב: " מֶה שְׂאֵנִי צְרִיךְ – יֵשׁ לִי, וּמָה שְׂאֵינִי לִי -אֵינִי צְרִיךְ."**

